

Studiu privind parcursul unui copil delincvent prin sistemul justiției penale

Autor: Veronica Mihailov

Pagina | 1

CONTEXTUL ȘI SCOPUL

Situația copilului delincvent în sistemul justiției penale constituie o preocupare continuă pentru autoritățile naționale și societatea civilă, în ultimii ani în Republica Moldova fiind realizate o serie de reforme și măsuri în vederea protejării acestui subiect sensibil în sfera penală.

Chiar dacă rezultatele acțiunilor întreprinse până acum nu sunt cele așteptate, iar problemele nerezolvate la acest capitol pe alocuri s-au agravat, totuși, se observă o disponibilitate palpabilă din partea actorilor angajați în lucrul cu copiii delincvenți pentru soluționarea lacunelor sistemice și legale existente.

Prezentul studiu își propune să ofere o analiză actualizată detaliată a situației de fapt și de drept în care se află un minor, care a intrat în vizorul justiției penale din Republica Moldova, cu evidențierea aspectelor lacunare ale legislației în vigoare, a problemelor sistemice și a aspectelor pozitive ce ar putea fi valorificate.

Scopul acestui studiu este de a contura un tablou clar privind parcursul unui copil delincvent în sistemul justiției penale, fiind elaborat la inițiativa Reprezentanței Fundației Terre des hommes-Lausanne în Moldova (TDH) și având drept scop evidențierea formelor de interacționare a minorului delincvent cu sistemul justiției penale în baza cadrului legal existent, care necesită să fie perfecționat și modificările legislative asupra căruia continuă. Prezentul studiu este parte a inițiativei regionale *Hub-ul pentru Protecția Copilului în Europa de Sud-Est* (Childhub - <http://childhub.org/>) care promovează îmbunătățirea continuă a practicilor și politicilor din domeniul protecției copilului în Europa de Sud-Est, printr-o abordare participativă.

Studiul și-a propus să ofere o analiză a cadrului legal și instituțional actual, a eficienței garanțiilor procesual-penale, a politicilor de intervenție în domeniul justiției juvenile, a prestației profesionale a specialiștilor în domeniu, a problematicii copiilor străzii și copiilor sub vârsta răspunderii penale, alternând cu date statistice, exemple practice, opinii ale actorilor care vin în contact cu copiii, care au fost intervievați pe parcursul investigațiilor efectuate. Astfel, au fost analizate modificările operate în legislația penală și procesual-penală sub aspectele cele mai problematice și frecvent întâlnite de practicieni, au fost evidențiate lacunele legislative și sistemice, care nu permit intervenții practice și eficiente, conform principiului interesului superior al copilului, atât din partea actorilor judiciari, cât și din partea serviciilor sociale.

The project is being co-funded by the Austrian Development Agency, the European Union, Oak Foundation, Terre des hommes and Kanton Zürich Lottery Funds.

De asemenea, studiul conține o serie de recomandări specifice procedurii penale și procesual-penale, precum și recomandări generale pentru redresarea situației de prevenire a delincvenței juvenile, având în vedere atât copiii care au atins vârsta răspunderii penale, cât și copiii sub vârsta răspunderii penale.

METODOLOGIA UTILIZATĂ

Pagina | 2

La elaborarea studiului s-a recurs la următoarele procedee:

- Analiza legislației penale și procesual-penale naționale cu privire la minori.
- Analiza datelor statistice colectate de la organele de drept (Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul Național de Probațiune, Biroul Național de Statistică etc.).
- Analiza și cercetarea practicilor pozitive, dar și a celor vicioase, cu privire la copiii care vin în contact cu sistemul de justiție penală; studii de caz, rapoarte de activitate și investigații având ca obiect situația în domeniu.
- Chestionare privind procesul penal cu implicarea minorilor, întocmite de către practicieni în domeniu (avocați (4), judecători (6) , procurori (3), ofițeri de urmărire penală/ ofițeri de sector (3), ofițer de probațiune (1)).
- Interviuri realizate cu exponenții mai multor instituții și ONG-uri în domeniu: Oficiul pentru drepturile copilului (UNICEF), Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, reprezentanți ai Direcției municipale pentru minori, Institutul de Reforme Penale.

STRUCTURA

Capitolul I. Incursiune în cadrul legal penal și procesual-penal cu privire la minorul delincvent

În Capitolul I este efectuată o analiză a cadrului legal penal și procesual-penal cu privire la minorul delincvent, a standardelor internaționale și principiilor de bază referitoare la un sistem prietenos de justiție juvenilă, precum și a ultimelor modificări operate în legislația națională.

Capitolul II. Măsurile procesuale preventive cu privire la minori

Capitolul II conține o analiză minuțioasă a măsurilor procesuale prin care libertatea minorului poate fi restricționată, modul în care sunt aplicate aceste măsuri procesuale și restricții, lacunele existente în raport cu datele statistice pentru perioada anilor 2014-2015.

Capitolul III. Minorul delincvent - subiect al răspunderii penale

- *Minorii aflați sub vârsta răspunderii penale*
- *Minorii aflați la vârsta răspunderii penale*

The project is being co-funded by the Austrian Development Agency, the European Union, Oak Foundation, Terre des hommes and Kanton Zürich Lottery Funds.

Capitolul III cuprinde o analiză diferențiată a minorilor delincvenți în societatea moldovenească: cei aflați sub vârsta răspunderii penale, deseori identificați cu copiii străzii, și cei aflați la vârsta răspunderii penale, în raport cu factorii de influență socială, precum și în raport cu intervențiile serviciilor abilitate ale statului.

Capitolul IV. Aspecte procedurale dificile în cauzele penale cu implicarea copilului delincvent

- *Etapa urmăririi penale*
- *Etapa judiciară*

Pagina | 3

În Capitolul IV este abordată la modul practic procedura de examinare a cauzelor privind minorii la etapa de urmărire penală și la etapa judiciară, cu evidențierea problemelor curente legate de respectarea procedurilor legale, necesitatea de a se opera noi modificări, prin care să se clarifice subiectul evitării traumatizării copilului de către agenții statului.

Capitolul V. Actorii implicați în procesul penal asupra minorului

În Capitolul V se relatează despre participanții la procesul penal cu care intră în contact minorul acuzat, specificul interacțiunii cu minorul, atribuțiile specialistului implicat.

Capitolul VI. Aspecte juridico-penale cu privire la aplicarea pedepselor față de copiii delincvenți și executarea acestora

În Capitolul VI sunt analizate tipurile de pedepse care pot fi aplicate față de copiii delincvenți și condițiile în care acestea sunt aplicate; procedura și modul de aplicare a pedepselor de către organul abilitat de stat, posibilitățile de intervenție pentru eficientizarea măsurilor de reeducare a minorului.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI (Capitolul VII)

Capitolul VII cuprinde concluziile autorului și recomandările generalizate, care au ca scop întreprinderea de măsuri pentru lichidarea lacunelor și soluționarea aspectelor evidențiate pe parcursul studiului.

Cum ar putea fi îmbunătățit procesul penal în care este vizat un copil suspect?

Copilul de astăzi, inclusiv cel delincvent, este adultul de mâine.

Societatea unui stat, care își dorește un viitor sănătos pentru cetățenii săi, trebuie să depună eforturi maxime și necondiționate pentru protejarea copiilor de orice abuzuri sau riscuri negative externe.

Prezentul studiu evidențiază în mod clar situația incertă a minorului delincvent în sistemul justiției din R. Moldova, atât din punct de vedere al siguranței și protecției, cât și din punct de vedere al viitorului său în societate.

Lipsa unor măsuri clare de protecție a minorului delincvent, insuficiența serviciilor sociale de prevenire a delincvenței juvenile, inexistența unui mecanism legal de plasament al minorului aflat în conflict cu legea,

The project is being co-funded by the Austrian Development Agency, the European Union, Oak Foundation, Terre des hommes and Kanton Zürich Lottery Funds.

în dificultate sau în situație de risc, lipsa serviciilor de reeducare și consiliere psiho-socială continuă, inexistența unui sistem de justiție separat și specializat de investigare și judecare a cauzelor privind minorii și nu în ultimul rând lipsa unei politici naționale și a unui plan de acțiuni pe termen lung pentru soluționarea problemelor ce țin de delincvența juvenilă – toate aceste lacune conturează un tablou destul de alarmant.

Recomandările propuse vizează etapele procesului penal asupra minorului suspect și activitatea instituțiilor responsabile de realizarea măsurilor legale în acest domeniu.

Recomandări generale ce țin de fenomenul delincvenței juvenile în Republica Moldova.

Instituțiile responsabile după competențe: Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerul Educației în colaborare cu experți din societatea civilă.

1. Efectuarea unor cercetări minuțioase cu privire la depistarea cauzelor ce au dus la creșterea numărului de infracțiuni cu gravitate sporită în rândul minorilor, elaborarea de recomandări și măsuri urgente de prevenire a acestora în viitor.
2. Identificarea și crearea unor instituții care să elaboreze și să implementeze programe în domeniul probațiunii și de reabilitare psihologică.
3. Elaborarea unei politici unice la nivel național pe termen lung, ce ar coordona acțiunile de prevenire a delincvenței juvenile și ar delimita în mod clar atribuțiile și responsabilitățile fiecărui actor angajat în lucrul cu minorii.
4. Efectuarea unor cercetări criminologice minuțioase cu privire la identificarea cauzelor ce au dus la creșterea numărului de infracțiuni în rândul minorilor aflați sub vârsta răspunderii penale, cu elaborarea de recomandări și măsuri urgente de prevenire a acestora în viitor.
5. Elaborarea la nivel de comunitate a unor planuri de intervenție în echipe, cu pași exacti din partea autorităților tutelare/ comisiilor raionale pentru minori în cazul copiilor aflați în situații de risc, în scopul prevenirii delincvenței juvenile.
6. Formarea de centre de plasament pentru copiii străzii, în cadrul cărora să fie aplicate programe imediate de intervenție educativă, cognitiv-comportamentală și de consiliere psihologică, precum și de centre sectoriale specializate în lucrul cu minorii și familiile acestora.
7. Crearea unui grup de lucru din reprezentanții autorităților antrenate în activitatea de prevenție a delincvenței juvenile, ONG-lor de profil, pentru identificarea măsurilor de prevenție a situațiilor de risc pentru copiii vulnerabili și a măsurilor concrete de plasament al acestora (temporare și pe termen lung).
8. Specializarea actorilor în domeniul protecției drepturilor copiilor (ofițeri de urmărire penală, procurori, avocați, judecători etc.) în sistemul de justiție penală.
9. Promovarea și încurajarea aplicării procedurilor de mediere în cauzele cu implicarea minorilor, pentru ca părțile să ajungă în mod conștient la soluționarea amiabilă a cauzei, pentru reabilitarea victimei și acordarea posibilității minorului de a înțelege fapta comisă și de a-și asuma

- consecințele pentru a nu le mai comite în viitor, precum și pentru faptul că ar putea fi o circumstanță atenuantă în plus la aplicarea pedepsei față de minorul inculpat.
10. Instruirea continuă și monitorizarea calității competenței profesionale în procesele judiciare pe cauzele privind minorii pentru judecători, procurori, avocați și alții, pentru îmbunătățirea abilităților de lucru cu minorii.
 11. Extinderea rețelei de avocați specializați în cauzele privind minorii în toate raioanele din țară, instruirea continuă a acestora în format multidisciplinar împreună cu ofițerii de urmărire penală, procurori, asistenți sociali, pedagogi/psihologi și identificarea modalităților practice de lucru în echipă.
 12. Instruirea și pregătirea generală a traducătorilor/ interpreților pentru a deține abilități speciale necesare de comunicare cu minorii, având în vedere rolul extrem de important care le revine în relaționarea minorului cu organul de urmărire penală.
 13. Promovarea și instruirea aplicării obligatorii de către procuror/ instanța de judecată a măsurilor educative față de minori ca urmare a procedurilor extra-judiciare (liberarea de răspundere penală).
 14. Instituirea unor programe de probațiune (de consiliere, de educare a minorilor) cu statut permanent, ce ar permite formarea unui mecanism de supraveghere continuă și ocupare cu minorii aflați în situație de risc sau delincvenți la nivel de comunitate.
 15. Specializarea experților judiciari în domeniul psihologiei și delincvenței juvenile la efectuarea rapoartelor de expertiză solicitate.

Recomandări ce țin de etapa urmăririi penale în care este vizat un minor suspect

Instituțiile responsabile după competențe: Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, administrația publică locală în colaborare cu experți din societatea civilă.

1. Crearea de servicii sociale cu drept de intervenție imediată, ce ar înlocui eventual contactul cu organul de urmărire penală, în privința minorilor aflați sub vârsta răspunderii penale.
2. Identificarea soluțiilor ce ar contribui ca ofițerii de urmărire penală să asigure în mod eficient și operativ toate garanțiile procesuale prevăzute de lege pentru minorul suspect; formarea de grupuri de specialiști disponibili prin rotație pentru orice situație de urgență.
3. Organizarea de cursuri de instruire continuă (juridico-psihologică) la un nivel profesionist și complex a colaboratorilor de poliție (sectoriști, ofițeri operativi de investigație, ofițeri de urmărire penală) și specializarea acestora cu detașare de a efectua urmărirea penală în cauzele privind minorii.
4. Instruirea continuă a colaboratorilor de poliție pentru aplicarea și respectarea măsurilor de protecție a copiilor și asigurarea drepturilor și intereselor minorului în cadrul procedurii de reținere și al altor acțiuni procesual-penale.

5. Organizarea de cursuri specializate pe cauzele privind minorii, în privința modului de conlucrare și coordonare a activităților dintre ofițerul de urmărire penală și procurorul ce conduce urmărirea penală.
6. Instruirea colaboratorilor de poliție și formarea de abilități speciale în lucrul cu minorii.
7. În cazul în care nu este posibilă detașarea colaboratorilor de poliție pentru a fi specializați în lucrul cu minorii, trebuie să existe procurori specializați în toate categoriile de cauze privind minorii.
8. Selectarea cu strictețe, după criteriile de performanțe prestabilite, a polițiștilor de sector, care sunt o primă verigă a sistemului de justiție penală în contactul cu minorii delincvenți, precum și a colaboratorilor de poliție ce se vor ocupa de cauzele minorilor, pentru a avea toate competențele necesare de a oferi o abordare individuală de comunicare și stabilire a contactului cu minorul.
9. Identificarea posibilităților pentru organizarea grupelor de specialiști, psihologi și pedagogi, ce ar ajuta colaboratorul de poliție să efectueze toate acțiunile într-un mod cât mai profesionist și atent față de minor (de exemplu, la audierea minorului cu comportament mai rebel sau, dimpotrivă, închistat).
10. Identificarea fiecărui caz de reținere nedocumentată a minorului și luarea de măsuri față de ofițerii de poliție, prin controale periodice efectuate de procurori din cadrul Procuraturii Generale, precum și prin aplicarea și funcționarea eficientă și transparentă a programului e-reținere, lansat de către Ministerul Justiției în cadrul Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției.
11. Adoptarea unei poziții unice la nivel de MAI/IGP în privința minorilor suspecți orfani sau fără supraveghere părintească și identificarea soluțiilor de intervenție necesară pentru a evita un mediu de risc și de plasare a acestuia în instituții destinate în acest scop (centre, ONG-uri de profil) în baza unui plan de acțiuni coordonat.
12. Extinderea listei de avocați din cadrul Consiliului Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat specializați în cazurile cu participarea minorilor, inclusiv repartizarea a câte 1 avocat specializat pe timp de noapte în cadrul asistenței juridice de urgență, conform graficelor prestabilite.
13. Soluționarea asigurării prezenței traducătorilor pe timp de noapte în cadrul inspectoratelor de poliție (câte 1 unitate deplină, mărirea unităților sau contractarea firmelor de traduceri etc.).
14. Instituirea unui mecanism viabil de verificare a condițiilor de reținere de către procurorul anunțat despre reținerea unui minor.
15. Promovarea și intensificarea utilizării mecanismului prevăzut de art.184/474 Cod de Procedură Penală - transmiterea sub supravegherea părinților/ reprezentanților legali, conducerea instituției de învățământ. Stabilirea unui plan de cooperare activă și operativă cu autoritatea tutelară pentru furnizarea informațiilor cu privire la persoanele responsabile de supravegherea minorului.
16. Eficientizarea măsurii preventive sub forma obligației de a nu părăsi localitatea pentru a nu fi încălcată, explicând clar consecințele atât minorului, cât și reprezentantului legal.

17. Înlocuirea detenției preventive și a arestului preventiv al minorului cu utilizarea monitorizării electronice, prin purtarea permanentă a unei brățări, ce va permite localizarea și monitorizarea persoanei.
18. Identificarea și stabilirea unui mecanism eficient de plângeri pe durata detenției minorului.
19. Identificarea posibilității de reactivare a Centrului de Triere a minorului (de plasament temporar al minorilor reținuți și arestați preventiv), pentru a se evita plasarea lor în penitenciarele de detenție provizorie din Republica Moldova, sau construcția prin investițiile statului și partenerilor externi a unui Centru de detenție temporară a minorilor, conform standardelor internaționale, care să corespundă total necesităților minorilor și să ofere din start servicii de consiliere psihopedagogică și educativă.
20. Măsurile preventive față de minori ar trebui să fie reconceptuate într-un format unic, adaptat necesităților copilului și care să permită deținerea lor în centre de detenție cu programe intens educative (exemple: România, Franța). O parte din cele enumerate de Codul de Procedură Penală nu sunt aplicabile sau eficiente pentru cauzele privind minorii (garanția personală sau pe cauțiune, liberarea provizorie sub cauțiune sau control judiciar etc.).
21. Obligativitatea participării psihologului la ședințele privind examinarea demersurilor procurorilor de aplicare a arestului preventiv trebuie să fie pusă în aplicare.
22. Informarea accesibilă și clară, într-un mod prietenos a minorului suspect despre drepturile pe care le deține.
23. Utilizarea obligatorie a spațiilor amenajate (în inspectorate, procuratură, instanța judiciară) în mod prietenos copilului și în cazurile minorilor suspecți (nu doar pentru acțiunile procesuale cu participarea victimei și martorului minor) în instituțiile unde aceste spații au fost create.
24. Informarea și explicarea clară a drepturilor pe care le dețin cu participarea părintelui/reprezentantului legal.
25. Instruirea și delimitarea clară a rolului activ și a atribuțiilor reprezentantului legal din partea autorității tutelare, a pedagogului și psihologului în lucrul cu minorii pe cauzele penale.
26. Suplimentarea Birourilor de Siguranță a Copilului cu unități de personal și desemnarea acestora de a se ocupa exclusiv cu cauzele privind minorii, fără a avea alte atribuții legate de cauzele cu implicarea celor adulți. Elaborarea de planuri locale de formare a echipelor de intervenție din comunitate/raion (specialiști, medic de sector etc.) pentru orice caz de urgență în privința minorilor delincvenți sau aflați în situație de risc.
27. Identificarea unor soluții de asigurare a prezenței psihologilor/ pedagogilor din cadrul Direcțiilor protecției drepturilor copilului la ofițerii de urmărire penală, de exemplu: după orele 17.00, în baza unui grafic, după modelul avocaților publici. De asemenea, modificarea fișelor de post ale psihologilor din cadrul Serviciilor de Asistență Psihologică raionale (SAP), cu includerea atribuțiilor de asistență ale ofițerilor de urmărire penală la acțiunile procesuale ce vizează minorii și, respectiv, retribuirea corespunzătoare.
28. Încurajarea procurorilor de a utiliza procedurile privind dejudicarea cauzelor minorilor la etapa de urmărire penală, și anume liberarea de răspundere penală și aplicarea măsurilor de

constrângere educative (art. 483 CPP), suspendarea condiționată a UP (art. 510-511 CPP), liberarea de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională (art. 55 CP), liberarea de răspundere penală în legătură cu renunțarea de bună-voie la săvârșirea infracțiunii (art.56 CP), liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă (art. 57 CP), liberarea de răspundere penală în legătură cu schimbarea situației (art.58 CP). Elaborarea unui proiect de lege privind posibilitatea extinderii aplicării procedurilor extra-judiciare CP (art. 55-58) în cazul minorilor, ca excepții pentru minorii, aplicarea acestora și în cazul infracțiunilor grave sau atunci când sunt comise și a doua oară pentru infracțiunile ușoare sau mai puțin grave și nu prezintă pericol esențial pentru societate.

29. Revizuirea fișei de post a colaboratorilor de poliție (în special din cadrul BSC) și introducerea prevederilor clare privind atribuțiile și posibilitățile de intervenție în cazul copiilor străzii, copiii aflați în conflict cu legea.

Recomandări ce țin de etapa judiciară în care este vizat un minor suspect

Instituțiile responsabile după competențe: Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Justiției, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, Uniunea Avocaților, administrația publică locală în colaborare cu experți din societatea civilă.

1. Formarea unui grup de lucru privind evaluarea cadrului normativ național și în aspect comparativ cu practica altor țări cu privire la pedepsele penale aplicate minorului, în vederea identificării unei categorii distincte de pedepse penale pentru minori în Codul Penal.
2. Monitorizarea examinării cauzelor privind minorii în instanțele de judecată, pentru a se evalua aplicabilitatea principiului prioritizării și operativității examinării acestora.
3. Elaborarea unui nou concept privind desemnarea la judecarea cauzelor privind minorii a judecătorilor cu experiență, specializați în acest domeniu și numiți pentru a judeca asemenea cauze prin ordinul președintelui instanței.
4. Examinarea mandatelor de arest la Curtea de Apel Chișinău în privința minorilor în mod separat de adulții implicați în dosar, dar și separat de alți deținuți aflați în arest preventiv, care de obicei sunt aduși sub escortă și ținuți în sala Curții de Apel .
5. În vederea asigurării examinării cu prioritate a cauzelor privind minorii în termene cât mai restrânse, se recomandă aplicarea ședințelor consecutive pentru examinarea judiciară a cauzei, pentru a se evita maximum posibil amânarea îndelungată a ședințelor (ex.: Norvegia, Misiunea NORLAM din Moldova având deja un concept și reguli elaborate pentru instanțele judiciare din Moldova în vederea organizării ședințelor consecutive).
6. Încurajarea și recomandarea clară a judecătorului de a informa, explica și verifica cunoașterea drepturilor și obligațiilor pedagogului sau psihologului în instanța de judecată.
7. Uniformizarea practicii judiciare asupra limitelor maxime și minime ale pedepselor penale aplicate față de minori în cazul săvârșirii infracțiunilor deosebit de grave și excepțional de grave cu aplicarea violenței.

The project is being co-funded by the Austrian Development Agency, the European Union, Oak Foundation, Terre des hommes and Kanton Zürich Lottery Funds.

8. Promovarea maximală a practicii de înlocuire a pedepselor penale cu închisoarea prin plasarea minorilor pedepsiți în centre speciale de plasament, în care cu acești copii să lucreze specialiști cu o pregătire relevantă și complexă, la mai multe nivele și pe termen lung, în vederea reducerii riscului de recidivă, abordării unui comportament pro-social și reintegrării copiilor.
9. Renunțarea la portul robei în instanța de judecată de către participanții la proces la examinarea cauzelor privind minorii.

Recomandări privind modificarea cadrului legislativ

Instituțiile responsabile după competențe: Parlamentul R. Moldova, Ministerul Justiției, Consiliul Superior al Magistraturii, Institutul Național al Justiției, Curtea Supremă de Justiție, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, Uniunea Avocaților, administrația publică locală în colaborare cu experți din societatea civilă.

1. Elaborarea și adoptarea unei legislații care să reglementeze statutul copiilor sub vârsta răspunderii penale care au comis fapte penale.
2. Excluderea din art. 184 CPP a prevederilor cu privire la instituțiile de învățământ specializat, care nu a fost ajustat ca urmare a modificărilor legale operate (*LP123 din 02.06.16, MO232-244/29.07.16, art.492*).
3. Modificarea Codului Familiei, Codurilor de Procedură Penală și de Procedură Civilă pentru a se introduce emiterea de către judecător a unei ordonanțe de urgență privind luarea minorului aflat în situație de risc/conflict cu legea din stradă și plasarea acestuia în condiții de siguranță. (Aceste condiții de siguranță ar putea fi sub forma unor Centre de Plasament pentru situații de urgență/ sau pentru minorii aflați în conflict cu legea cu regim închis, semiînchis sau deschis, după modelul țărilor europene – ex. Suedia).
4. Completarea/modificarea Legii nr.140 din 14.03.2013 cu privire la protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți în vederea posibilității de a interveni imediat în cazuri excepționale, conform interesului superior al copilului, în cazul minorilor fără supraveghere părintească sau aflați în situații de risc, fără a afecta dreptul minorului la libertate și siguranță, precum și dreptul părinților asupra copilului.
5. Analiza Legii cu privire la poliție și statutul polițistului nr. 320 din 05.03.2013 pentru a opera modificările necesare, indicând expres atribuțiile polițistului în cazul minorilor aflați în situații de risc și al minorilor delincvenți, astfel încât să se coordoneze în mod clar cu acțiunile necesare de intervenție din partea autorității tutelare.
6. Interzicerea obligatorie, prin completarea Codului de Procedură Penală, a luării declarațiilor de la minor în baza art. 273 alin.2) CPP de către organele de constatare, precum și audierea pe timp de noapte, fără excepții (art. 104 CPP).
7. Excluderea totală de la orice acțiuni procesuale a minorului sub vârsta răspunderii penale, prin inserarea de norme ce ar interzice expres acest lucru, dar și completarea CPP privind modul exact de acționare cu aceștia și competențele organului, căruia îi revine această responsabilitate.

8. Modificarea Codului de Procedură Penală privind participarea obligatorie la toate acțiunile procesuale privind minorii a reprezentantului legal și pedagogului/psihologului (art. 479-480 CPP). În interesul superior al copilului, ar fi cazul ca prezența pedagogului sau psihologului să fie obligatorie la toate acțiunile procesuale cu participarea minorului făptuitor sau cel puțin în cazul anumitor categorii de infracțiuni: de exemplu, în cazul infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave, precum și al infracțiunilor ce implică elemente de aplicare a violenței.
9. În interesul superior al copilului, ar fi cazul ca prezența reprezentantului legal să fie obligatorie la toate acțiunile procesuale cu participarea minorului făptuitor (art.480 alin.2 CPP). Este necesară modificarea art. 480 alin.3) CPP în vederea obligației de explicare a drepturilor și obligațiilor pe care le deține, cum ar fi în cazul pedagogilor și psihologilor în art. 479 alin.3) CPP.
10. Admiterea faptului ca în procesul penal privind minorii pedagogii și psihologii instruiți să dețină dreptul de a interveni în mod activ și individual, precum și să li se acorde posibilitatea de a se informa asupra cauzei penale nemijlocit și de a avea o convorbire prealabilă cu minorul.
11. Obligatorietatea consilierii psihologice a minorului pe parcursul urmăririi penale, examinării judiciare a cauzei penale și după pronunțarea sentinței, pentru a se evita revictimizarea sa și pentru a diminua efectele negative ale participării în cadrul unei cauze penale.
12. Reglementarea statutului psihologului în Codul de Procedură Penală, a rolului său și a intervențiilor necesare.
13. Modificarea art. 476 CPP privind disjungerea obligatorie a cauzelor privind minorii de cauzele adulților infractori.
14. Modificarea art. 511 CPP, prin inserarea obligației procurorului de a aplica măsuri de constrângere educative față de minorii suspendați condiționat de la urmărirea penală.
15. Implicarea obligatorie a minorului căruia i s-a aplicat suspendarea condiționată a pedepsei (art.90 CP) în cadrul programului de probațiune.
16. Extinderea prin lege a dreptului consilierului de probațiune de a lucra cu minorul (căruia i-au fost aplicate măsurile educative ca avertismentul, obligarea de a nu-și schimba domiciliul) și prin alte metode de consiliere (socială, psihologică, educativă), în scopul reeducării acestuia și reintegrării în societate.
17. Modificarea Legii cu privire la probațiune în sensul lărgirii atribuțiilor consilierului de probațiune de a înainta demersuri sau propuneri de a aplica față de minorii delincvenți și programe educative atunci când prin intermediul procurorului sau instanței de judecată s-a omis acest lucru.
18. Modificarea Codului de Procedură Penală, Codului de Executare și Legii cu privire la Probațiune pentru a permite ofițerului de probațiune să efectueze un raport postsentențial, o evaluare psihologică a minorului asupra evoluției dezvoltării sale psiho-emoționale în timpul executării pedepsei și, respectiv, pentru a asigura o dezvoltare echilibrată a acestuia la ieșirea din penitenciar.